

Kaustisen seudun vahvuudet uusin silmin

Yhteenveto | marraskuu 2012

Sparrauksen tavoitteet

Sparrauksen tavoitteena on:

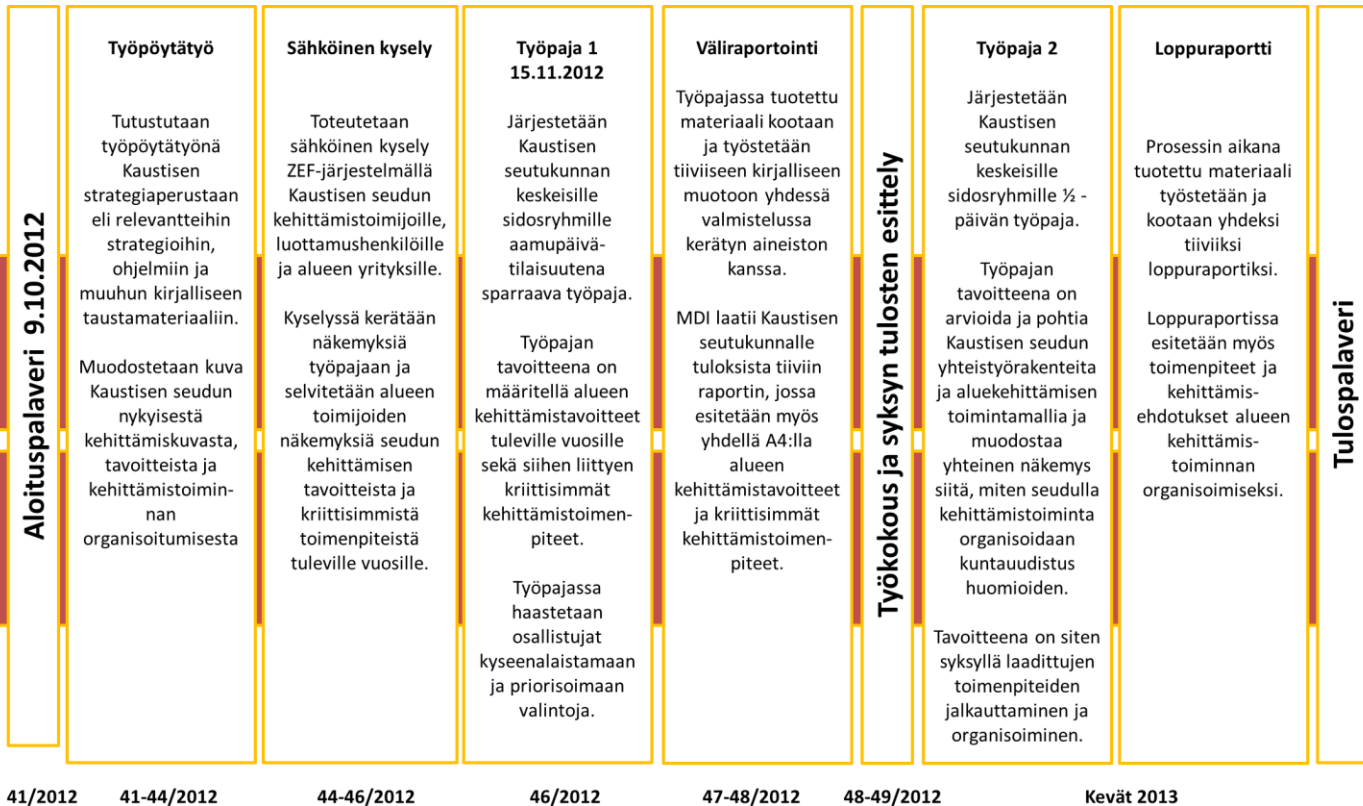
1. Täsmentää **alueen kehittämistavoitteet** tuleville vuosille ja määritellä **kriittisimpien toimenpiteiden lista**.
2. Arvioida Kaustisen seudun **yhteistyön ja aluekehittämisen toimintamallia** sekä tukea määriteltyjen **kehittämistoimenpiteiden organisoinnissa** kuntauudistus huomioiden.

Sparrauksen työvaiheet

VAHVUUDET UUSIN SILMIN -SPARRAUS KAUSTISEN SEUDULLA

ALUEEN KEHITTÄMISVISIO JA KRIITTISET KEHITTÄMISTOIMENPITEET

YHTEISTYÖN JA ALUEKEHITTÄMISEN TOIMINTAMALLIT JA KEHITTÄMISTOIMENPITEIDEN ORGANISOINTI

Alustava aikataulu (työviikot)

Työvaiheet, syksy 2012

- **Työpöytätyö ja valmistelu:**

Muodostetaan käsitys Kaustisen seudun nykyisestä kehittämiskuvasta, tavoitteista ja kehittämistoiminnan organisoitumisesta (strategiat, ohjelmat ja muu kirjallinen taustamateriaali).

- **Ennakkotehtävä:**

Toteutetaan sähköinen kysely ZEF-järjestelmällä Kaustisen seudun kehittämistoimijoille, luottamushenkilöille ja yrityksille. Kyselyssä selvitetään alueen toimijoiden näkemyksiä seudun kehittämisen tavoitteista ja kriittisimmistä toimenpiteistä tuleville vuosille. Kyselyn materiaalia toimii pohjana 15.11. järjestettävässä ensimmäisessä työpajassa.

- **Työpaja 1 (15.11.2012):**

Järjestetään Kaustisen seutukunnan keskeisille toimijoille (kunnanjohtajat, seutuvaltuusto, virkamiehet) aamupäivätilaisuutena sparraava työpaja. Työpajan tavoitteena on määritellä alueen kehittämistavoitteet tuleville vuosille sekä siihen liittyen kriittisimmät kehittämistoimenpiteet. Työpajassa haastetaan osallistujat kyseenalaistamaan ja priorisoimaan valintoja.

Työvaiheet, syksy 2012

- **Väliraportointi:**

Ensimmäisessä työpajassa tuotettu materiaali kootaan ja työstetään tiiviiseen kirjalliseen muotoon yhdessä valmistelussa kerätyn aineiston kanssa. MDI laatii Kaustisen seutukunnalle tuloksista tiiviin raportin, jossa esitetään myös yhdellä A4:lla tiekarttana alueen kehittämistavoitteet ja kriittisimmät kehittämistoimenpiteet.

- **Työkokous ja syksyn tulosten esittely:**

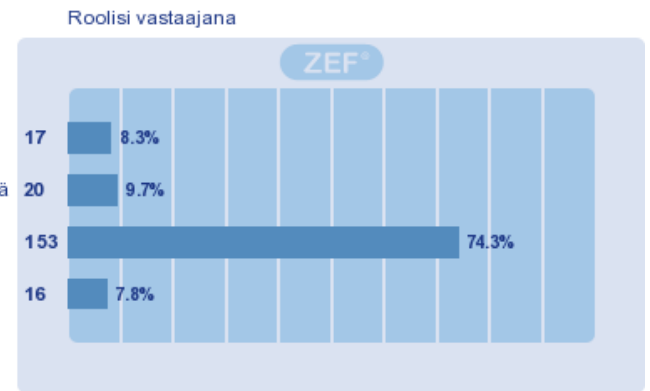
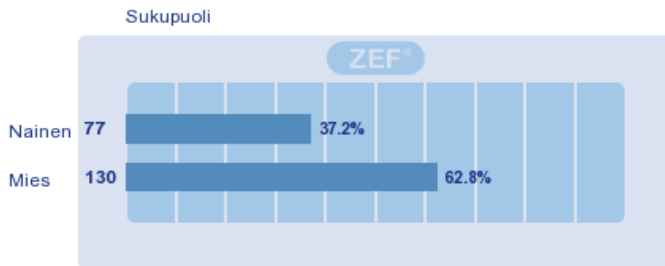
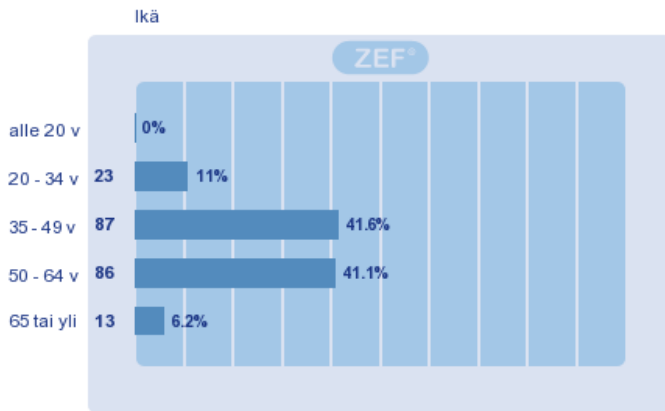
Järjestetään tilaajan haluamalle kohdejoukolle (esimerkiksi seudun johtoryhmälle) tulosten esittelytilaisuus, jossa esitellään ja käydään läpi työstetty tiekartta ja käydään tuloksista yhteinen keskustelu. Esittelytilaisuuden jälkeen keskustellaan tilaajan kanssa kevään jatkotoimenpiteistä ja vaadittavasta ulkoisesta asiantuntijaresurssista.

Työvaiheet, kevät 2013

- **Työpaja 2:**
Järjestetään Kaustisen seutukunnan keskeisille sidosryhmille ½-päivän työpaja. Työpajan tavoitteena on arvioida ja pohtia Kaustisen seudun yhteistyörakenteita ja aluekehittämisen toimintamallia ja muodostaa yhteinen näkemys siitä, miten seudulla kehittämistoiminta organisoidaan kuntauudistus huomioiden. Tavoitteena on siten syksyllä laadittujen toimenpiteiden jalkauttaminen ja organisoiminen.
- **Loppuraportointi:**
Prosessin aikana tuotettu materiaali työstetään ja kootaan yhdeksi tiiviiksi loppuraportiksi. Loppuraportissa esitetään myös toimenpiteet ja kehittämissuhteet alueen kehittämistoiminnan organisoimiseksi.
- **Tulospalaveri:**
Prosessin lopuksi käydään palautekeskustelu seutukunnan kehittämisjohtajan kanssa.

Ennakkotehtävä

Taustatiedot (1/2)

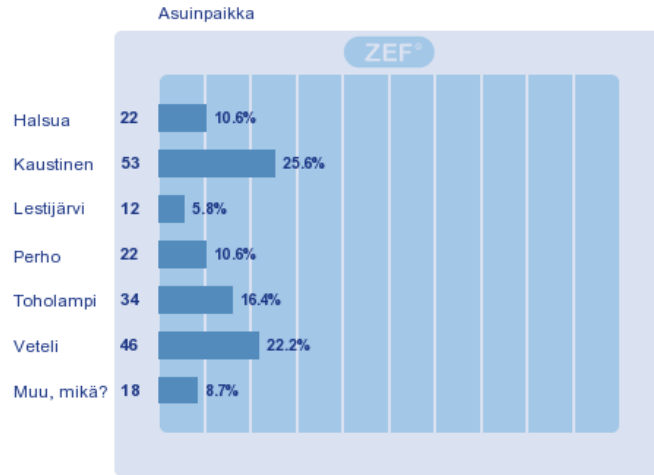
Muu, mikä?

- Projektipäällikkö
- Toimihenkilö
- Yksityinen henkilö
- Koulukuraattori
- Eläkeläinen, kotiäiti

Kyselyyn vastanneet 210 / 958, vastausprosentti **21,9 %**

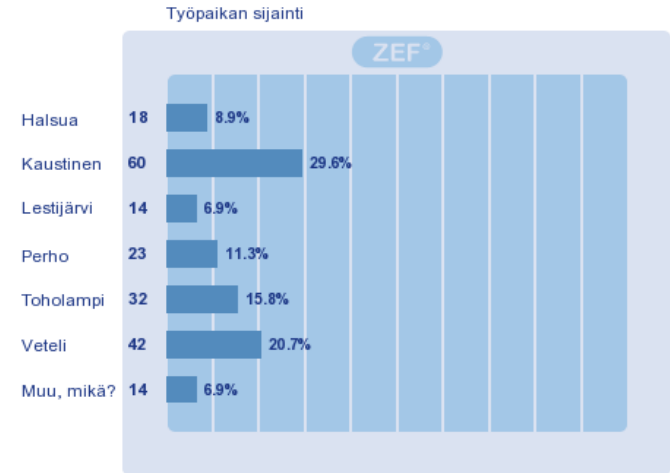
- Kehittäjätahot, kunnanjohtajat, luottamushenkilöt: **58,0 %** (29 / 50)
- Yritysedustajat: **19,9 %** (181 / 908)

Taustatiedot (2/2)

Muu, mikä?

- Kokkola
- Teerijärvi
- Kruunupyy
- Reisjärvi
- Keski-Suomi
- Ulkomaat
- Evijärvi
- Hollola
- Pietarsaari

Muu, mikä?

- Koko Suomi
- Edsevö
- Lapua
- Kokkola

Kyselyyn vastanneet 210 / 958, vastausprosentti **21,9 %**

- Kehittäjätahot, kunnanjohtajat, luottamushenkilöt: **58,0 %** (29 / 50)
- Yritysedustajat: **19,9 %** (181 / 908)

Alueen kehittämistavoitteet

Kaustisen seudun tärkeimmät vetovoimatekijät

Kyselyssä Kaustisen seudun tärkeimmiksi vetovoimatekijöiksi nousevat maaseutumaiselle alueelle tunnusomaiset piirteet. Kaustisen seudulla on **'perusasiat kunnossa'** : peruspalvelut ja **maaseutumainen asuminen ja idylli** sekä turvallisuus luovat pohjan alueella viihtymiselle ja elämiselle. **Puhdas luonto, elävä kulttuuri** erityisesti kansanmusiikin, kansanparannuksen sekä ravi- ja moottoriurheilun siivittämänä ovat alueen ihmisille tärkeitä piirteitä ja erityisesti sellaisia tekijöitä, jotka vetävät myös alueen ulkopuolisia kävijöitä ja profiloivat aluetta.

Kaustisen seudulla on **vahva paikallinen yritteliäisyyden perinne** ja alue onkin yrittäjyysasteessa mitattuna Suomen kärkeä. Tämä on alueella selkeä vahvuus ja ominaispiirre, jota halutaan vahvistaa. **Yritysyystävällisyydellä** on Kaustisen seudun vetovoimalle siten merkittävä vaikutus ja yrittäjien sitoutuneisuus alueelle nostaa yrittäjyysastetta. Toisaalta tämä vaikuttaa myös siihen, että alueella on paljon yrittäjyyttä vain itsensä työllistämiseksi ja vähemmän kasvuhaluksia yrityksiä. Kaustisen seudulla panoksien suuntaamisella **tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen** on ollut tärkeä vaikutus myös alueen vetovoimatekijöihin ja jatkossa kehittyneet tietoliikenneyhteydet ovat elinehto alueen kehittymiselle.

Kaustisen seutu vuonna 2020

Oli rakenteet millaiset hyvänsä, Kaustisen seudulla on panostettava kehittämiseen ja jatkettava AMOssa ja KOKOssa luodulta hyvältä pohjalta eteenpäin. KOKOssa tehty strategiatyö ja käynnistetyt toimenpiteet ovat edelleen ajankohtaisia ja nyt suunnaksi toivotaan vahvempaa alueellista yhteistyötä ja siirtymistä kylä- ja kuntakeskeisestä ajattelusta vahvemmin alueelliseen ajatteluun. Samalla jatkossa toivotaan panosten kohdentamista enemmän valittuihin vaikuttaviin kohteisiin ja hankkeisiin.

Kaustisen seudulla tulevien vuosien kehittämistavoitteet muodostuvat seuraavista tekijöistä:

- **Aktiivinen elinkeinopolitiikka ja yrittäjäystävällisyys**

Kaustisen seudulla elinkeinon kehittäminen on aktiivista ja vaikuttavaa. Alueella panostetaan alkavaan yritystoimintaan ja naisyrittäjyys vahvistuu samalla kun alueen työttömyys laskee alhaisimmalle tasolle koko Suomessa. Yritysyystävällisyyden osalta päätöksenteko on yrityslähtöistä, viestintä ja tiedottaminen toimii avoimesti. Kehittämistoimijoiden yhteistyö on aktiivista yritysten hyväksi niin alueellisesti kuin alueen ulkopuolelle. Lisäksi infrastruktuuri ja kaavoitus tukevat vahvasti yrityselämää.

- **Luonnonvara- ja biotalouden edelläkävijä**

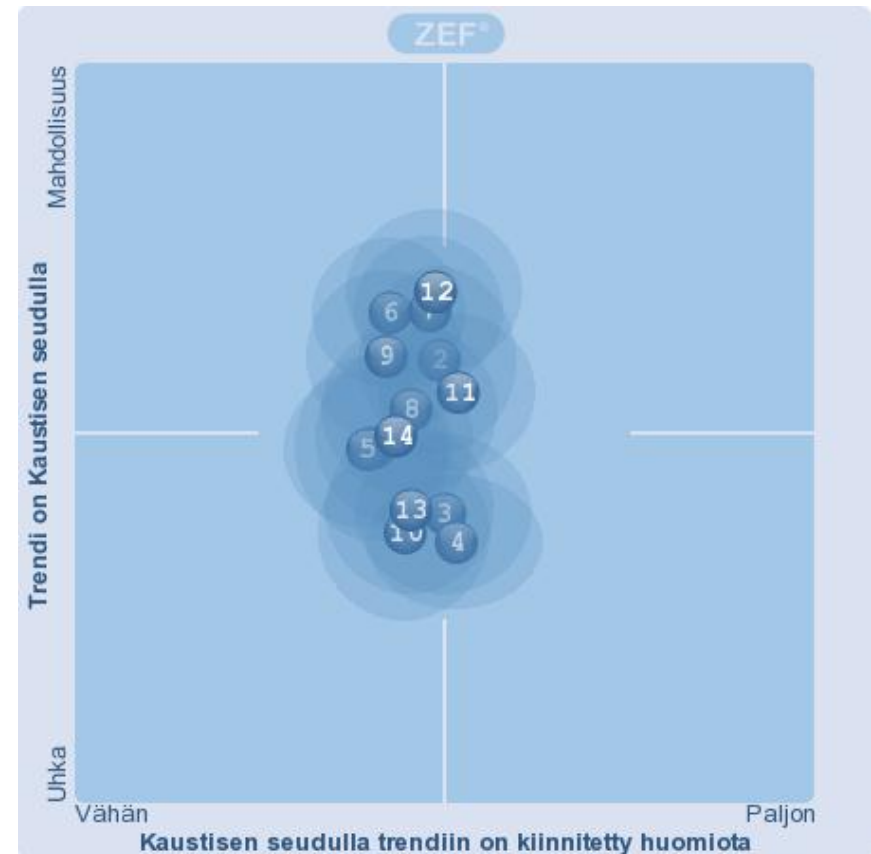
Maa-, metsä-, turkis- ja elintarviketalous ovat alueella merkittäviä elinkeinoja. Avaimena kasvuun on jalostusasteen nostaminen ja uuden teknologian ja innovaatioiden hyödyntäminen. Samalla biotalous on noussut merkittävään asemaan alueella ja uusien energiamuotojen käyttöönotto (esim. tuulivoima) tukee Kaustisen seudun tavoitetta energian suhteen omavaraisesta seutukunnasta. Luonnosta huipputuotteeksi maailmalle -teema on alueen älykkään erikoistumisen perusta. Myös kasvava kaivostoiminta tukee alueen vahvaa luonnonvarataloutta.

- **Suomen parasta maaseutua**

Kaustisen seudulla pohjan kehitykselle ja yhteisöllisyydelle luovat myös elävät kylät ja kulttuuri sekä maaseudun uudistuminen. Tärkeää on kuntien, kulttuurituottajien ja muiden yrittäjien (erit. IT-ala) vahvempi yhteistyö kulttuurin tuotannon ja luovien alojen kehittämisessä. Lisäksi kehittynyt tietoverkko on merkittävässä asemassa. Lisäboostia alueelle tuo luontomatkailu tarjoten yksilöllisiä palvelutuotteita.

Aluekehitykseen vaikuttavat trendit

1. Talouden globalisaatio
2. Luonnonvarojen käyttö ja energia
3. **Kuntatalous**
4. **Väestön ikääntyminen**
5. Ilmastonmuutos
6. Innovaatiotoiminnan laajentuminen
7. **Osaamistalous**
8. Aluekehittämisen instituutiot muuttuvat
9. **Kulutuskulttuurin muutos**
10. **Kaupungistuminen**
11. Elinkeinorakenteen muutos
12. **Vapaa-ajan lisääntyminen**
13. **Työvoiman saatavuus**
14. Osallistumisen muutos

Kaustisen seudulla aluekehitykseen vaikuttavia trendejä arvioitiin kahdella asteikolla: 1) miten seudulla on kiinnitetty merkittäviin trendeihin huomiota ja 2) onko kyseinen trendi alueelle uhka vai mahdollisuus. Yleensäkin suhtautuminen on keskimäärin hyvin neutraali siihen, miten alueella on huomioitu merkittävät kehitykseen vaikuttavat trendit. Tämä saattaa kertoa siitä, että seudun kehittämistoiminta on jäänyt erityisesti monille alueen yrittäjille etäiseksi, ja on vaikea sanoa, mihin kehittämistoiminnalla pyritään vaikuttamaan Kaustisen seudulla.

Suurimmiksi mahdollisuuksiksi alueella nähdään ihmisten vapaa-ajan lisääntyminen, innovaatiotoiminnan laajentuminen, osaamistalous sekä luonnonvarojen käyttö ja energia. Vapaa-ajan palveluliiketoiminnan (matkailu ja elämysteollisuus) merkitys kasvaa vapaa-ajan lisääntyessä ja tämä nähdään alueella mahdollisuutena. Käyttäjä- ja asiakaslähtöinen innovaatiotoiminnan nähdään luovan edelleen mahdollisuuksia alueen yritystoiminnalle ja samoin tiedon ja palveluiden merkityksen kasvaessa nämä trendit tulisi huomioida vahvemmin alueen kehittämisessä. Niukkuuden luonnonvaroista ja energiasta lisääntyessä Kaustisen seudulla mahdollisuuksia tarjoavatkin bioenergia- ja luonnonvara-ala.

Suurimmiksi haasteiksi nousevat Kaustisen seudulla niin kuin maaseutumaisilla alueilla läpi maan väestön ikääntyminen, kuntatalouden haasteet, kaupungistuminen ja sitä myötä ostovoiman lipuminen kaupunkeihin sekä osaavan työvoiman saatavuus. On sanomattakin selvää, että näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää laajempia kuin alueellisia ratkaisuja ja yhteistyötä. Siitä huolimatta alueellisilla ratkaisuilla ja omaehtoisella kehittämisellä on tärkeä merkitys.

Alueen kehittämisen pullonkaulat

Kaustisen seudun merkittävimiksi kehittämisen pullonkauloiksi ja haasteiksi nostettiin järjestyksessä seuraavat tekijät:

- Yhteisen kehittämisen näkemyksen puuttuminen, aidon yhteistyön puute, kuntien keskinäinen kilpailu, kyläpolitiikka (22 mainintaa)
- Riskinottohaluttomuus kehittämisessä, aktiivisuuden puute, lukkiemat ajattelutavoissa (10 mainintaa)
- Liikenneyhteydet ja pitkät etäisyydet (8 mainintaa)
- Resurssit (8 mainintaa)
- Verkostoitumisen puute (7 mainintaa)
- Väestön ikääntyminen (5 mainintaa)
- Osaavan työvoiman saatavuus ja alhainen koulutustaso (5 mainintaa)
- Yritysten kasvun puute (3 mainintaa)

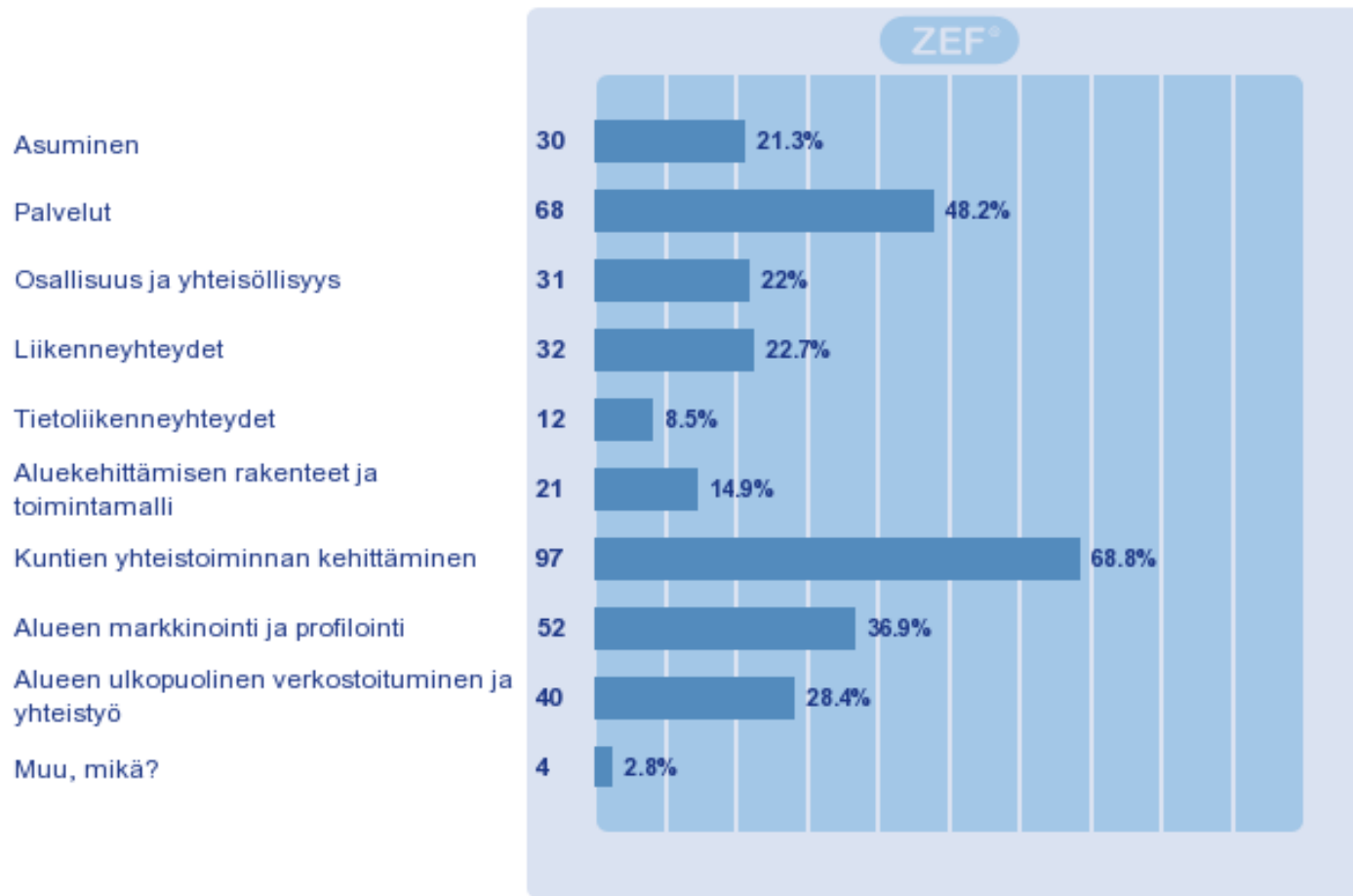
Luonteva yhteistyöalue alueen kehittämisesssä tulevaisuudessa

		Vastaajien kotikunta					
		Halsua	Kaustinen	Lestijärvi	Perho	Toholampi	Veteli
Yhteistyöalue	Halsua						
	Kaustinen						
	Lestijärvi						
	Perho						
	Toholampi						
	Veteli						
	Muut	Kannus, Kokkola	Kokkola, Kruunupyy, Kannus, Evijärvi	Kannus, Kokkola, Reisjärvi	Kokkola, Kruunupyy, Vimpeli, Alajärvi, Kivijärvi, Kyyjärvi	Kannus, Kokkola, Sievi, Ylivieska	Kokkola, Kannus

- Luontevimpana yhteistyöalueena nähdään Perhonjokilaakson alue. Kaustisen seudun ulkopuolisista kunnista nähdään tärkeänä erityisesti Kokkola ja Kannus.
= Keski-Pohjanmaan alue nähdään kokonaisuudessaan luontevana yhteistyöalueena

Alueen kehittämistoimenpiteet

Suurimmat kehittämistarpeet yleisen aluekehittämisen kokonaisuuksista

Yleinen aluekehittäminen

Rakenteet, synergia

- **Teknisen toimiston yhteistyö** (yhteinen rakennustarkastus ja kiinteistöjen hallinta)
- **Hankintatoimen kehittäminen** (kilpailutus, tarjouspyynnöt sekä lähiruokaan liittyvät edut)
- **Tietoverkkojen hyödyntäminen** (opetussuunnitelmat, kommunikointi, ohjelmat)

Tuottavuus

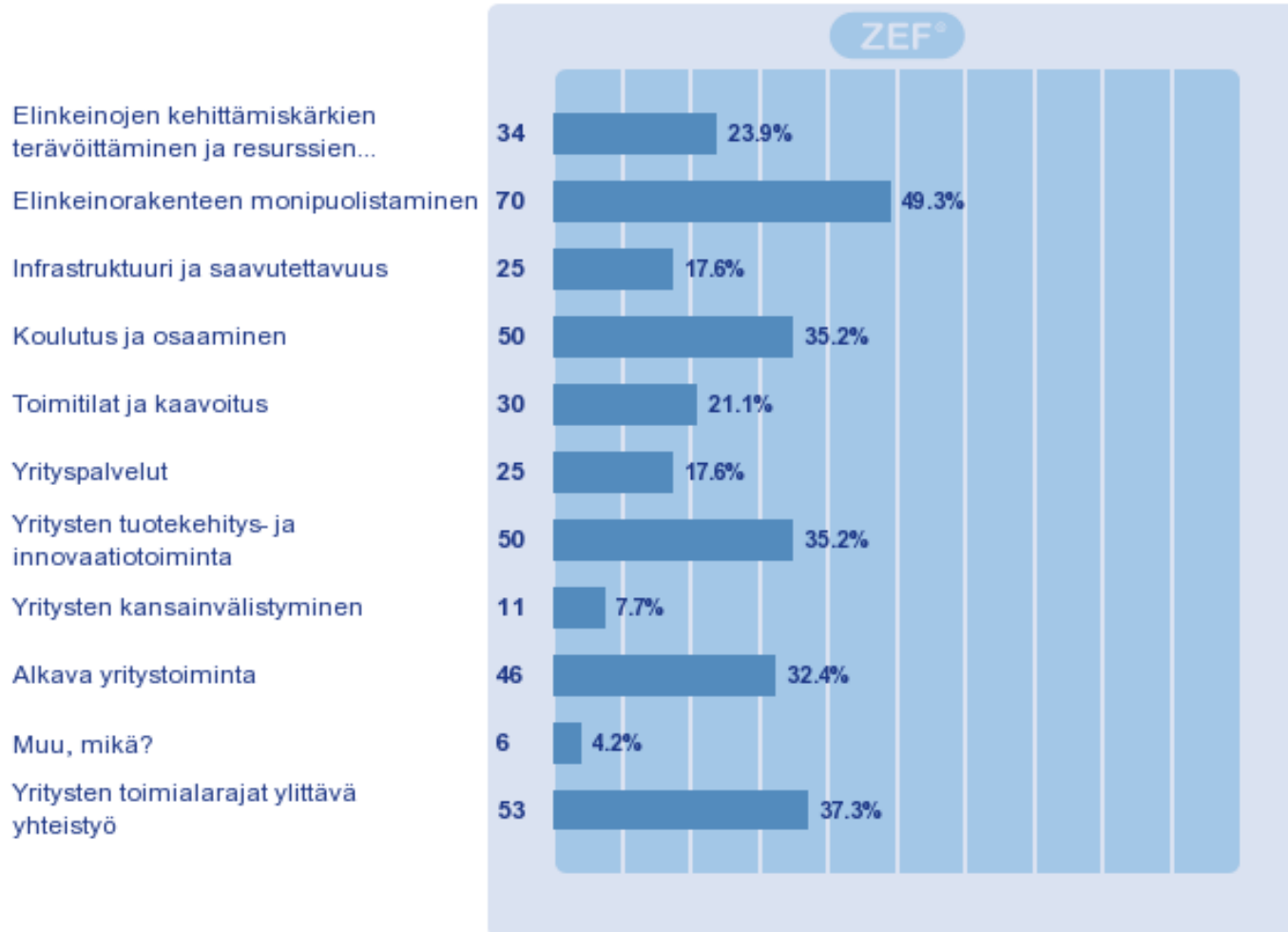
- **Sote-palvelut läpinäkyviksi**
- **Tasokkaiden palveluiden keskittäminen alueella**
- **Alueen oman palvelutuotannon suosiminen ja laadun kehittäminen**
- **Hoito ja hoivapuolella panostus yksityisten palvelujen syntymiseen ja yrittäjyyteen**
- **ICT -osaamisen säilyttäminen alueella**, alan aloittavien yrittäjien hyödyntäminen

Imagotyö

- **Kärkituotteiden tunnistaminen ja tunnustaminen alueella**
- **Toimialakohtaisen yhteismarkkinoinnin vahvistaminen**
- **Kaustisen seutukunnan riittävä resursointi markkinointiin**
- **Kansainvälistyminen alueen vientiyrittäjien mukana**
- **Alueen profilointi ulkopuolisin silmin**

Suurimmat kehittämistarpeet elinkeinojen kehittämässä

Elinkeinojen kehittäminen

KOULUTUS JA
OSAAMINEN

Tuottavuus

- Toisen asteen koulutuksen säilyttäminen ja kehittäminen (tilojen ja henkilöstön synergia, tietoverkkojen hyöd.)
- Työelämälähtöisen jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien kehittäminen (oppisopimuskoulutus, etämahdollisuudet, YO ja AMK resurssien hyöd.)
- Yrittäjyyden vahvistaminen ammatillisessa koulutuksessa
- Bioenergia- ja elintarvikealan jatkokoulutus (tuotteistaminen ja teknologia)

ELINKEINO-
RAKENTEEEN
MONIPUOLISTA-
MINEN

(SIS. YRITYSTEN TOIMIALA-
RAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ)

Potentiaali

- Innovaatioseula-toiminnan jatkaminen ja kehittäminen
- Verkostoitumisen lisääminen ja potentiaalin esiin nostaminen (toimialarajat ylittävät yritysten verkostoitumistapahtumat ja erilaiset tutustumisvierailut)

YRITYSTEN
TUOTEKEHITYS- JA
INNOVAATIO-
TOIMINTA

Uusiutuminen

- Kasvavien yritysten tukipalveluiden kehittäminen (alueelliset kasvuvalmennukset ja tilaisuudet kasvukykyisille ja -haluisille)
- Yrityspalveluiden ja neuvonnan vahvistaminen (vertaistuki ja ammatillinen neuvonta, esim. patenttiasiat)
- Onnistumisten palkitseminen (Seutukunnan Nobel)

ALKAVA
YRITYSTOIMINTA

Uudet idut

- Kaustisen seudulle siemenrahasto alkupääoman sijoittamiseksi alkaville yrityksille
- Yrityshautomotoimintaan alueellinen malli (liikeidean testaus ja arviointi, toimitilat, virtuaalinen hautomo ja mentorointi, yritysten ”omahoitajat”)
- Sukupolvenvaihdoksissa tukeminen

MDI

Inspiring partnership.